

IV. PETRUS ALBERTUS VAN DER PARRA, LIBRECHT HOOREMAN, JURGEN VAN DER SPAR, JEREMIAS VAN RIEMSDIJK, JAN SCHREUDER, HUIJBERT WILLEM VAN BAZEL, REYNIER DE KLERK, WILLEM HENDRIK VAN OSSENBERG, MICHIËL ROMP EN MAURITS THEODORUS HILGERS, BATAVIA 18 OKTOBER 1762.

VOC 3029 (Kol. Arch. 2921), fol. 6-126.

[fol. 6] Kort na het vertrek van het naschip de Schoonzicht met de brief van 4 mei 1762 werden de brieven van 24 september en 5 oktober 1761 ontvangen. Ze zijn op 19 mei 1762 geopend, waarbij al enige maatregelen zijn getroffen, en op 8, 9 en 12 juli in de vergadering behandeld. Eerst wordt de brief van 24 september 1761 beantwoord.

AMBON

[fol. 7] Het bevel om de nootmuskaat- en kruidnagelbomen op ongeoorloofde plaatsen en ook als de vruchten niet van goede kwaliteit zijn, te vernietigen, zal herhaald worden. Ook de smokkel, die ondanks alle inspanningen zeker niet geheel verhinderd is, zal worden tegengegaan. De uitgestrektheid van het gebied waar specerijbomen voorkomen en het gebrek aan patrouillevaartuigen belemmeren het uitroeien. De rondzwervende vreemde Europeanen stimuleren de smokkelaars. Men vreest de gevolgen. Dit blijkt uit het geheime besluit van 6 april. Er wordt daar naar verwezen voor de maatregelen die tegen de smokkel van de bevolking van Ceram genomen zullen worden, mits daarvoor tijdig personeel komt. De burgervvaart is in de brieven van 15 oktober 1760 en 17 oktober 1761 uitvoerig behandeld. [fol. 8] De bevelen daarover zullen stipt uitgevoerd worden. Naar aanleiding van de zorgen van Heren XVII over de groei van het aantal burgerschepen wordt opgemerkt dat de sampans en orembaais maar kleine vaartuigen zijn, die niet ver de zee opgaan. Zij vallen niet onder burgervvaartuigen en doen hun aantal niet toenemen.

BANDA

Het uitblijven van de extracten uit de kasrekeningen van Banda is te wijten aan degene die ze vandaar moet verzenden. Er zal geschreven worden de schuldigen te straffen met de afdracht van een maand salaris voor de armen en met hun namen bekend te maken. Het bestuur moet zich verantwoorden waarom het op 27 februari 1759 heeft besloten om de verkoop van rijst op de markt tot 1 mei uit te stellen, terwijl er nog voor negen maanden voorraad was. [fol. 9] Het vernietigen van bomen op Banda en elders is nimmer aan de aandacht ontglipt. Het is de basis voor het monopolie op de specerijhandel.

TERNATE

Het monopolie is zeer belangrijk, zeker nu, zoals onder Ternate door Heren XVII werd opgemerkt, de concurrenten in de Oosterkwartieren proberen binnen te dringen. Voor tegenmaatregelen wordt verwezen naar de geheime resoluties van 22 december 1761 en van 22 januari en 9 februari 1762. Deze kwamen voort uit het rapport van Reynier de Klerk, Jan Elias van Mijlendonk en secretaris Willem Arnold Alting over Compagnies rechten en bezittingen in de Grote Oost en hun handhaving. Hopelijk zijn de maatregelen effectief. Uit de geheime brief van gouverneur Jacob van Schoonderwoerd van 8 mei 1762 blijkt)

---dat volgens het relaas van een Europeër en twee Xullaneezen, die hunne gevangenis op Salawatti ontvlucht waren, de Engelschen toen nog geen vastigheid op dat eiland hadden, maar dat er geruchten waren, alsof zij zich op een eilandje, leggende voor het bekende sluyknest Oning of Woni, (een negerij van Nova Guinea) zouden gevestigd hebben. Welke plaats, als in de Straat Batante leggende, naar de gedachten van gemelden gouver-